

کامبیز فروزان

Kforoozan@ordc.ir

قائم مقام اجرایی مدیر عامل در حوزه تولید

دفتر مرکزی شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی

پرورش کتان - تولید و مدیریت (قسمت ۱۵)

Flaxseed-production and management (part fifteen)

توضیح: به دلیل نو پا بودن زراعت کتان در کشور تاکنون گزارش مشخصی از آفات این زراعت در ایران گزارش نشده است و لذا آفات اعلام شده بر پایه منابع کانادایی ارائه گردیده است.

برگخوارها

ملخ‌ها:

ملخ‌ها می‌توانند از کتان تغذیه کنند و معمولاً این موضوع زمانی که منابع غذایی دیگری محدود است، رخ می‌دهد نوعی ملخ با نام علمی *Melanoplus bivittatus* معمولاً رایج‌ترین گونه‌ای است که به کتان از طریق تغذیه گل‌ها و غنچه آن‌ها و یا با تغذیه از کپسول‌ها خسارت وارد می‌نماید.

رصد کردن:

زمانی که در مزرعه قدم می‌زنید برآوردی از تعداد ملخ‌ها در هر مترمربع در حاشیه طولی مزرعه و داخل آن داشته باشید و همچنین میزان کپسول‌های ریخته شده در مزرعه را مورد ارزیابی قرار دهید.

آستانه خسارت:

آستانه عددی خسارت، به‌طور میانگین در صورت مشاهده قطع شدگی کپسول‌ها وجود دو ملخ در هر مترمربع است.

گزینه‌های مدیریتی:

در سال‌هایی که جمعیت ملخ‌ها بالاست خسارت به کتان می‌تواند با کنترل ملخ‌های جوان در گیاهان اطراف قبل از مهاجرت صورت پذیرد باشد. اگر ملخ‌ها شروع به قطع کردن کپسول‌ها در اواخر فصل نمودند باید مزرعه را هرچه زودتر برداشت کرد تا خسارت به حداقل برسد.

برگخواری ملخ‌ها بر روی کتان:

هر چند گونه‌های متعددی از ملخ‌ها از کتان تغذیه می‌کنند معمولاً به‌ندرت خسارت اقتصادی وارد می‌نمایند. تاکنون آستانه اقتصادی مشخصی برای خسارت ملخ‌ها بر روی کتان دیده نشده است.

کرم برتا (*Mamestrs configurata*):

کرم برتا یک آفت رایج کتان در دشت‌های کانادا می‌باشد از آنجاییکه گیاهان خانواده Brassica در دشت‌های کانادا گسترش یافته‌اند کرم برتا معمولاً به‌ندرت خسارت اقتصادی به مزارع بدون علف‌هرز کتان وارد می‌نماید اگر کرم برتا مزارع کلزا را مورد تهاجم قرار دهد مزارع کتان مجاور آن‌ها می‌تواند از سوی لارو این آفت مورد تهدید قرار بگیرد. معمولاً خسارت شدید کرم برتا با جویدن ساقه‌ها و در

قسمت زیرین کپسول‌ها باعث ریزش کپسول‌ها بر روی زمین خواهد شد کرم‌های برتا جوان سبز رنگ ولی لاروهای بزرگتر رنگ ارغوانی-سیاه دارند.

طوقه خوار شبدر *Discestra trifolii*

کتان گیاهی است که طوقه بر شبدر می‌تواند آنرا مورد تغذیه قرار دهد این حشره در حجم زیاد باعث خسارت اقتصادی خواهد شد.

کرم برگخوار شبکه‌ای چغندر قند *Loxostege sticticalis*

کرم برگخوار شبکه‌ای چغندر قند حشره باریک-فعال و تیره رنگی است که از برگ‌ها، گل‌ها، پوست ساقه و کتان تغذیه می‌کند. لاروها بعضاً از علف‌های هرز تغذیه خود را آغاز و سپس از کتان تغذیه می‌کنند. تعداد بیشتر کرم‌های شبکه‌ای چغندر قند معمولاً در سال‌هایی رخ می‌دهد که علف‌های هرز در هوای گرم و خشک تابستان کمتر رویده‌اند. قبل از مصرف حشره کش‌ها باید تعدادی کپسول‌های آسیب دیده را مورد ارزیابی قرارداد و چنانچه این تعداد قابل ملاحظه بود سمپاشی صورت پذیرد. کرم برگخوار شبکه‌ای به وسیله تعداد از حشرات پارازیت می‌تواند مورد حمله قرار بگیرد.

کرم خراط *Melanchra picta*

کرم خراط گونه دیگری است که از کتان نیز مانند سایر گیاهان تغذیه می‌کند. معمولاً آفت مهمی محسوب نمی‌شود.

کرم قوزه کتان *Heliothis ononis*

کرم قوزه کتان یک طوقه بر بالا رونده است. این آفت گیاهان میزبان دیگری دارد ولی کتان را ترجیح می‌دهد. پروانه‌ها تخم‌های خود را در گل‌های باز می‌گذارند و لاروها از دانه‌های در حال تکامل تغذیه می‌نمایند. کرم‌های مسن‌تر، سبز و سفید خطدار معمولاً کپسول را ترک کرده و رشد خود را با تغذیه از قسمت بیرون قوزه‌ها انجام می‌دهند. خسارت اقتصادی این حشره محدود است. جمعیت معمولاً با حشرات پارازیت و بیماری‌ها کاهش می‌یابد.

کنترل شیمیایی حشرات:

معمولاً مصرف حشره کش‌ها در مراحلی که کتان در مرحله گل یا نزدیک به برداشت می‌باشد نیازمند به دقت نظر بیشتری می‌باشد.

حشرات گرده‌افشان:

کتان گیاهی خود گرده‌افشان است و عدم گرده‌افشانی مناسب معمولاً عاملی برای کاهش عملکردها محسوب نمی‌شود. اگرچه زنبورهای عسل در مزارع کتان گردش می‌کنند بنابراین باید تمهیدات لازم برای کاهش میزان خسارت حشرات در طی مرحله گلدهی اندیشیده شود.

دوره‌های قبل از برداشت:

لازم است تا فاصله‌ای چند روزه بین زمان مصرف حشره کش‌ها و برداشت آن در نظر گرفته شود که فاصله بین ۱ تا ۴۰ روز بسته به نوع حشره کش متفاوت است.